

КОГНИТИВЕН ПРОЧИТ НА ПРЕДИКАЦИЯТА – ЗА ПУНКТУАЦИЯТА С РАЗБИРАНЕ

Георгиева, М., 2021. *Метаезик и пунктуация*.
София: УИ „Свети Климент Охридски“, 128 стр. ISBN 978-954-07-5093-4

Доц. Владислав Миланов
Софийски университет „Свети Климент Охридски“

Книгата *Метаезик и пунктуация* на проф. д.ф.н. Мариана Георгиева изследва взаимовръзката между метаезика и пунктуацията, като за основа използва когнитивния метод на проучване и принципа на когнитивната интеграция на концепти и феномени. На основата на когнитивистична дисекция на дефинитивните признаци на изречението метаезикът се представя като метакатегория, за което авторката се позовава на вече проведени изследвания на метаезика и когнитивните феномени в синтаксиса на други езици – английски, немски, руски.

Метаезикът, като код на познанието, прецизира синтактичните термини *позиция*, *контакт* и *дистанция* в оперативен план, като очертава алгоритъма на тяхното действие, защото наред със синтактичното отношение те съставят *когнитивния код*, след като създават, заличават или поне променят синтактичното отношение и така подпомагат разбирането между участниците в комуникацията.

Когнитивният прочит на взаимовръзката между дефинитивните изреченски признаци валидират оценката на пунктуацията като метафеномен още на равнище предикация и метаезик едновременно.

Авторката обръща внимание, че релевантното обяснение на употребата на пунктуационния знак е в същността на синтактичната категория предикация. Избраният когнитивен подход спомага да се обяснят случаи като неналичието на запетая на предикативната граница в сравнение със случаи, при които има запетая, ако са налице еднотипни съюзни или безсъюзни отношения. Поставя се въпросът, че пунктуацията е когнитивно постановена и определена като метаезик.

Анализира се пунктуацията и като метаезик, и като графична експликация на метаезика, като от такава позиция се верифицират пунктуационните норми. Така се обяснява вариативността на пунктуационния знак в една и съща позиция в края на изречението, както и употребата на един и същ пунктуационен знак в различна позиция вътре в изречението, но не и на предикативната граница.

Изследването представя за прототип на пунктуационния знак предикативната граница. Съюзът е вербалният знак, а запетаята – първичният, тоест графичният знак.

В изложението са включени същински и несъщински въпроси, както и немодулирани формално въпросителни и емотивни изречения, илюстрирани с примери от съвременни български романи.

Авторката обръща внимание, че благодарение на пунктуацията може да се позиционират части от предикацията като различни категории – еднородни или нееднородни части; обособени или просто части на изречението; обособени или вметнати части; вметнати части или части на изречението, защото отделният пунктуационен знак е в състояние да извади или да позиционира части на изречението.

Изследването обръща внимание на инерцията на аналогията, при която се анулират когнитивно-евристичните възможности, а след тях – и въобще комуникативната перспектива на езика. Този дефицит на формалния критерий според авторката е една от сериозните причини за пунктуационните грешки. Езиковото съзнание, което се колебае, не може винаги да разбере същността при структурирането и съставянето на изречението, а е моделирано да държи сметка за лексикалните експликации – съюзи, съюзни думи, съчетания с тях.

Метаезик и пунктуация доказва достоинства на когнитивния подход при разглеждане на синтаксиса и допринася за по-дълбокото осмисляне на синтактичните категории и единици. На основата на тези за метаезика се правят ценни обобщения за разбиране на синтактичната графика, каквато е пунктуацията като метаезик. Това би могло да бъде полезно и в

чисто практически план при кодификаторската дейност при решаване на по-сложни въпроси, свързани с пунктуацията.

**COGNITIVE READING OF PREDICATION –
FOR PUNCTUATION WITH COMPREHENSION**

Georgieva, M., 2021. *Meta Language and Puncture*.
Sofia: Kliment Ohridski, 128 p. ISBN 978-954-07-5093-4

✉ **Dr. Vladislav Milanov, Assoc. Prof.**

Faculty of Slavonic Studies

Sofia University

15, Tsar Osvoboditel Blvd.

1504 Sofia, Bulgaria

E-mail: v-milanov@slav.uni-sofia.bg